

УДК 37.011.31. Стрельський В.

Вікторія Патик

НАУКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В'ЯЧЕСЛАВА СТРЕЛЬСЬКОГО У КИЇВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Исследуется научная, учебно-методическая, воспитательная и общественная деятельность украинского историка-источниковеда Вячеслава Ильича Стрельского.

Характерною ознакою розвитку сучасної історичної науки є активізація джерелознавчих досліджень, пріоритетним напрямком яких є вивчення наукової спадщини відомих вчених-джерелознавців, архівістів, документознавців, котрі заклали підвалини сучасному дисциплінарному образу історичного джерелознавства та окремих галузей знань історичної науки. Велика роль у цій справі належить доктору історичних наук, професору В'ячеславу Іллічу Стрельському (1910–1983).

Його фундаментальні розробки і до сьогодні привертають увагу українських істориків. Закладені ним принципи класифікації джерел, їх аналізу, критерії визначення достовірності і цінності джерела лежать в основі сучасних праць з історичного джерелознавства. Підручники В. Стрельського¹, які були видані у кінці 1960–1970-х рр. до кінця ХХ ст. слугували ледве не єдиними навчальними посібниками для студентів, що спеціалізуються з джерелознавства, архівознавства, спецдисциплін.

Сьогодні спадщина В. Стрельського є предметом дослідження джерелознавців та архівістів. Перші наукові праці, присвячені аналізу наукового доробку та вивченню методологічних засад вченого, належать його колегам, зокрема В. Замлинському, А. Іваненку, М. Ковальському та ін. Згодом його праці стали об'єктом прискіпливої уваги його учнів: І. Войцехівської, М. Щербака, О. Калашникова, О. Долинського.

Заснування у 1944 р. кафедри архівознавства (сучасна назва з 1995 р. – кафедра архівознавства та спеціальних галузей історичної науки; у 1944–1952 – кафедра архівознавства; 1953–1971 – кафедра

архівознавства та допоміжних історичних дисциплін; 1972–1982 – кафедра архівознавства та спеціальних історичних дисциплін; 1983–1994 – кафедра джерелознавства та архівознавства; на історичному факультеті Київського університету мало важливе історичне значення для подальшої розробки проблем джерелознавства історії СРСР та УРСР, архівознавства та спеціальних історичних дисциплін. Кафедра була заснована згідно з постановою РНК УРСР № 1119 від 31 серпня 1944 р. «Про заходи до створення документальної бази з історії Вітчизняної війни і впорядкування архівного господарства УРСР» та на підставі наказу № 3597 Наркомату освіти УРСР від 29 вересня 1944 р., спрямованого на розвиток архівного будівництва в країні, на розв’язання нагальних потреб збереження документального архівного фонду, забезпечення його наукового вивчення та використання².

Історія кафедри від часу її створення була тісно пов’язана з ім’ям В. Стрельського, відомого фахівця у галузі архівної справи та джерелознавства, професора, який по праву вважається не тільки одним із засновників, але й будівничим кафедри. Його перу належать близько 300 праць, присвячених актуальним проблемам архівознавства, джерелознавства, окремим спецдисциплінам, зокрема геральдики³.

У віці 35 років молодий науковець поєднав своє життя зі славетним університетом і майже 40 років обіймав посаду завідувача першої в Україні кафедри архівознавства.

З 1927 р. В. Стрельський брав активну участь у роботі красназничих товариств, історико-археологічних експедицій, опублікував низку статей з етнографії та красназництва. Стаж науково-педагогічної роботи В. Стрельського бере початок від 1930 р. Перший досвід роботи у вищих навчальних закладах вчений отримав у Миколаївському державному педагогічному інституті ім. В. Белінського, де з 1937 р. працював завідуючим кафедрою історії. А з вересня 1944 р. розпочалася його безпосередня робота у Київському університеті на посаді старшого викладача, згодом і професора. З 1 жовтня 1945 р. вчений очолив кафедру архівознавства⁴.

В 1945–1946 рр. до навчальної програми кафедри одразу ж були включені наступні дисципліни: архівознавство, історія архівної справи в Росії і в Україні (до і після революції), історія архівної справи в Західній Європі, історія установ в Росії і в Україні, археографія,

палеографія, допоміжні історичні дисципліни – хронологія, геральдика, нумізMATика, дипломатика, сфрагістика⁵. Але у зв'язку з необхідністю підготовки висококваліфікованих кадрів істориків та джерелознавців для архівної системи України вже наступного навчального року було значно розширено викладання багатьох курсів, зокрема допоміжних історичних дисциплін (хронологія, геральдика, нумізMATика, дипломатика, сфрагістика), які було виділено в самостійні курси⁶.

В. Стрельський одним із перших в СРСР у своїх монографіях і навчальних посібниках приділяв увагу теоретико-методологічним проблемам джерелознавства, питанню критики історичних джерел та їх аналізу. У своїй повсякденній роботі він зосередив увагу на керівництві кафедрою, навчально-методичній, науково-дослідній, виховній та громадській діяльності.

Вчений проводив значну роботу над створенням комплексного узагальнюючого курсу джерелознавства. Він опублікував ряд досліджень з джерелознавства епохи імперіалізму: «Російський соціально-економічний статистичний матеріал періоду імперіалізму як історичне джерело»⁷ і «Описи російських географічних подорожей та експедицій періоду імперіалізму як історичне джерело»⁸. В результаті плідної роботи вченого над джерелами з історії народів СРСР та історії України В. Стрельським була опублікована велика монографія «Джерелознавство історії СРСР. Період імперіалізму»⁹. Саме цю монографію було представлено В. Стрельським 7 травня 1963 р. на засіданні Вченої ради історико-філософського факультету Київського університету як дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора історичних наук¹⁰, отримала схвальні відгуки та рецензії. Зокрема, доктор економічних наук І. Браслаский та кандидати економічних наук І. Адамов і П. Городній у відгуку на автореферат докторської дисертації В. Стрельського зазначили, що «розробка питань джерелознавства історії СРСР такого важливого періоду, яким є імперіалізм, являє собою першочергове завдання радянської історичної науки і має велике значення для всіх галузей науки»¹¹.

Наукова діяльність В. Стрельського була пов'язана з розробкою ряду нових проблем джерелознавства історії СРСР та спеціальних історичних дисциплін: геральдики, метрології, хронології, історичної географії та архівознавства¹². Вчений розробляв

нові проблеми джерелознавства та архівознавства, виступав з науковими доповідями майже на всіх наукових сесіях історичного факультету Київського університету, на методологічних семінарах професорсько-викладацького складу Київського та Львівського університетів та здійснював редагування збірників наукових праць викладачів та аспірантів. До обов'язків вченого входило і наукове керівництво аспірантами.

За роки своєї діяльності, В. Стрельський редагував та рецензував низку наукових праць авторських колективів Інституту історії АН УРСР, Інституту економіки АН УРСР, Історико-архівного інституту, Української радянської енциклопедії, виступав офіційним опонентом на захисті кандидатських та докторських дисертацій.

Окрім запланованої наукової діяльності, В. Стрельському завжди вдавалося опублікувати книги, брошури, статті, рецензії. Понад план науково-дослідних робіт у 1966–1970 рр. ним було опубліковано близько 15 видань, статей і рецензій, зокрема статті «Образотворчий матеріал як історичне джерело» та «Факт и обобщение в жизнеутверждающей ленинской методологии исторической науки»¹³, низку статей, присвячених архівознавству, генеалогії, геральдиці, державному гербу, історичним джерелам, джерелознавству, дипломатиці, допоміжним історичним дисциплінам, історичній географії у «Радянській енциклопедії історії України»¹⁴, наукову працю «Теория и методика источниковедения истории СРСР»¹⁵, рецензії на «Історію Української РСР»¹⁶.

В галузі навчальної та навчально-методичної роботи, В. Стрельський читав лекції з нормативних та спеціальних курсів на денному, заочному та вечірньому відділеннях факультету. Вчений ставив собі за мету розвинути творче мислення у студентів, а не просто переказати зміст підручника чи викласти історичні факти і події.

На думку В. Стрельського, «письмові роботи – один з найважливіших засобів підготовки спеціалістів на рівні сучасної науки»¹⁷. Він вказував, що основою навчального процесу в системі вищої заочної і вечірньої освіти є самостійна робота студентів. Письмові роботи студентів він поділяв на три види: контрольні, курсові і дипломні. В. Стрельський вважав, що кожна письмова робота має підводити підсумок самостійного вивчення літератури, вміння її аналізувати та робити висновки. «Письмові роботи

допомагають студентам озброюватись справді науковими знаннями, дають їм силу орієнтування, допомагають розбиратися в складних питаннях життя»¹⁸, – писав вчений. На допомогу студентам ним були підготовлені посібники «Основы научно-исследовательской работы студентов»¹⁹, «Методика підготовки курсових і дипломних робіт з суспільних наук»²⁰, «Методические указания к подготовке дипломных работ по отечественной и всеобщей истории для студентов исторического факультета»²¹.

Навчальний посібник «Основы научно-исследовательской работы студентов» містить низку важливих розробок. Зокрема, В. Стрельський підкреслював, що «історичні джерела, які складають основу будь-якої наукової праці, неоднозначні за своїм походженням і цінністю»²². Він акцентував увагу на можливості використання художніх творів та витворів мистецтва в якості історичного джерела. Він аргументував своє твердження тим, що «не тільки наукові твори, але і художня література і живопис несуть у собі елементи джерелознавчого аналізу і мають привертати увагу дослідника»²³.

Крім узагальненої інформації про структуру державних і відомчих архівів, вчений орієнтував увагу молодих дослідників на необхідності використання науково-довідкового апарату, який дає чимало вагомої інформації. «Це – описи справ (в межах кожного фонду), огляди фондів, тематичні огляди, путівники по всіх центральних і місцевих архівах»²⁴. Він звертав увагу на те, що деякі види науково-довідкового матеріалу (наприклад, путівники) друкуються масовим тиражем і знаходяться у більшості наукових бібліотек.

У своїх лекційних курсах, на практичних і семінарських заняттях вчений неодноразово повторював, що, не дивлячись на те, що більшість наукових праць виконано на високому науковому рівні, публікації джерел складають важливу основу дослідження різноманітних аспектів історії. Однак, це не звільняє дослідників від безпосередньої праці в архівах та рукописних відділах бібліотек. Адже не всі питання достатньо повно і всебічно відображені в опублікованих збірках джерел. Важливим, на думку В. Стрельського, є звернення до оригіналів неопублікованих та опублікованих джерел, документів, що зберігаються в архівосховищах.

Викладаючи методологічні основи наукового вивчення і використання джерел і літератури, вчений вказував, що накопичення

фактичного матеріалу у вигляді історичних джерел і досвід їх дослідження є початковим етапом вивчення будь-якого питання. «Наукове дослідження кожної проблеми передбачає відбір джерел і літератури, що містять факти та їх оцінки авторами цих джерел і літератури; критику, тобто аналіз (оцінку) джерел і літератури; їх синтез, тобто комплексне співставлення, вивчення»²⁵.

Саме синтез джерел приводить науковців від здогадки до наукового обґрунтованого висновку. Дане твердження вчений доводив низкою яскравих прикладів. При цьому, він звертав увагу на те, що синтез джерел може охоплювати їх різні види (письмові, речові, зображальні та ін.), про що не варто забувати молодим дослідникам. «Ігнорування окремих груп джерел, неповне їх виявлення може привести до однобокого, а в деяких випадках і невірною висвітлення питання»²⁶.

Серед допоміжних засобів вивчення джерел і літератури В. Стрельський вирізняв 2 групи. До першої з них вчений відносив археографію, палеографію, хронологію, метрологію, генеалогію, історичну географію, які мають справу із сукупністю джерел різних видів, що вивчаються з якого-небудь одного боку за допомогою специфічних засобів даної дисципліни. Так археографія, що займається розробкою теорії публікації джерел, вивчає актові матеріали, дані статистики, мемуари і т.д. з точки зору вимог наукового видання документів. До другої групи допоміжних історичних дисциплін вчений відносив сфрагістику, нумізматику, геральдику, дипломатику та ін., які всебічно вивчають лише певні види джерел з точки зору основних особливостей їх змісту і форми. Наприклад, сфрагістика вивчає лише печатки як знаки свідчення оригінальності документів, геральдика – лише герби, символи і емблеми²⁷.

В. Стрельський керував курсовими та дипломними роботами, лабораторними заняттями, розробляв навчальні програми з архівознавства, геральдики, сфрагістики. Він був співавтором програм з джерелознавства історії СРСР для вищих навчальних закладів Української РСР та для Московського державного історико-архівного інституту. Вчений брав участь у підготовці довідника «Державні архіви Української РСР»²⁸.

Важливе місце у професійній діяльності В. Стрельського посідала виховна робота серед студентів, яка була органічним продовженням

його наукової діяльності. З усією відповідальністю В. Стрельський ставився до підготовки та виховання нового покоління істориків-архівістів. На думку вченого, у роботі кафедри важливе значення має її тісний зв'язок з виробництвом, оскільки «...з першого дня своєї спеціалізації і до кінця перебування в університеті студенти-архівісти проводять свою виробничу практику безпосередньо над документами в державних і відомчих архівах, що дозволяє студентам практично закріплювати їх теоретичні знання»²⁹.

За роки керування В. Стрельським кафедрою архівознавства і допоміжних історичних дисциплін регулярно проводилися засідання кафедри, де обговорювалися всі поточні наукові та навчально-методичні питання, проблеми виховної роботи серед студентів. Проводилися науково-методологічні семінари, які були пов'язані, головним чином, з обговоренням праць, що рекомендувалися до друку, та реферування нової літератури зі спеціальності.

Систематично проводилися спільні засідання кафедри зі студентами, які спеціалізувалися з профільних дисциплін. У зв'язку з цим, дипломні та курсові роботи виконувалися в строк та мали належний науково-теоретичний рівень. Опікувалась кафедра і навчанням та науковою діяльністю аспірантів. На засіданнях регулярно обговорювалися окремі розділи наукових робіт аспірантів, пошукачів і співробітників кафедри.

Під керівництвом В. Стрельського і за його безпосередньою участю були розроблені всі нормативні і спеціальні курси, визначена наукова проблематика досліджень³⁰. У 1966–1970 рр. кафедра архівознавства і допоміжних історичних дисциплін значно розширила свою діяльність та ще більше укріпила зв'язки з державними архівами та архівними установами.

Кафедра архівознавства і допоміжних історичних дисциплін разом з Головним архівним управлінням при РМ УРСР видала документальний збірник «Український народ у Вітчизняній війні 1812 року»³¹, у якому вміщено документи про участь населення України в організації матеріальної допомоги російській армії, про формування козацьких полків, їх бойові дії проти наполеонівської армії³².

Окрім завідування кафедрою та лекційного навантаження, протягом багатьох років В. Стрельський працював заступником

проректора з навчальної роботи, а потім проректором із заочної та вечірньої форми навчання у Київському університеті³³.

Проте В. Стрельський не обмежувався лише роботою в університеті, а й продовжував власну науково-дослідницьку діяльність, яку вдало поєднував з громадською роботою. В 1953–54 рр. вчений виконував обов'язки голови профбюро історичного факультету³⁴, був одним із ініціаторів створення Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (УТОПІК) у другій половині 60-х рр. Обіймаючи посаду голови правління Київської міської організації УТОПІК, В. Стрельський неодноразово виступав з доповідями про діяльність товариства на міських звітно-виборчих конференціях³⁵.

Активну громадську діяльність В. Стрельського може засвідчити той факт, що в 1966–1970 рр. вчений брав участь у роботі наступних державних і наукових закладах та громадських установах: він був членом Колегії Архівного управління при Раді Міністрів УРСР; членом Редколегії журналу «Архіви України»; членом Вченої ради Архівного управління УРСР і Центрального державного історичного архіву УРСР; головою Консультативної групи Комісії з обрядів Верховної Ради УРСР; членом Експертної комісії Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР; головою експертної комісії університету; заступником голови і членом Бюро секції історії СРСР та УРСР при Правлінні Республіканського товариства «Знання»; проректором народного університету «Пам'ятники України» при Правлінні Республіканського товариства охорони пам'ятників історії і культури; членом бюро Всесоюдної Археографічної комісії АН СРСР; заступником голови Археографічної комісії АН УРСР; відповідальним редактором «Вісника Київського університету. Серія історії»; заступником голови Ради із організації комплектування і використання документальних матеріалів АН УРСР; членом редколегії «Радянської енциклопедії історії України»; членом Вчених Рад Київського університету та історичного факультету³⁶.

Протягом майже 40 років викладацької діяльності у Київському університеті В. Стрельський брав активну участь в суспільному житті історичного факультету. Він очолював редакційну колегію наукових записок історичного факультету, брав участь у наукових сесіях університету, в роботі наукових конференцій на факультеті та в університеті, друкував власні наукові статті у збірниках історичного

факультету. Вчений постійно працював над підвищенням своєї наукової кваліфікації, приділяв багато уваги удосконаленню якості читання лекцій, підготовки нових науково-педагогічних кадрів, майбутнього архівної галузі.

В. Стрельський виступав з доповідями та лекціями не лише перед студентами та викладачами університету, а й перед населенням міста Києва та УРСР. На I (1962 р.) та II (1965 р.) Наукових конференціях з архівознавства вчений зробив наукові доповіді: «Ленінський принцип партійності в критиці історичних джерел» і «Сучасні проблеми спеціальних історичних дисциплін і стан їх розробки на Україні»³⁷. На науково-методичних конференціях Київського університету в 1966 р. В. Стрельський виступив з доповідями: «Основні вимоги, які висуваються до проведення групових та індивідуальних консультацій студентів», «Розвиток наукової роботи студентів гуманітарних факультетів»³⁸. Статті вченого публікувалися у провідних історичних журналах УРСР.

В. Стрельський був учасником міжнародних форумів, зокрема XIII міжнародного конгресу історичних наук, VII міжнародного конгресу архівів, XVI міжнародної конференції круглого столу архівів. Він виступав з лекціями в Сорбоннському університеті (Франція), у Педагогічному інституті ім. Кирила і Мефодія (НРБ)³⁹.

За активну науково-педагогічну та громадсько-політичну діяльність В. Стрельського було нагороджено Почесною грамотою Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР⁴⁰ та орденом «Знак Пошани»⁴¹.

Вчені, які досліджують діяльність В. Стрельського, дають високу оцінку багатолітній праці вченого в галузі джерелознавства; його розробки займають вагоме місце в історичній науці та є ґрунтовними науковими дослідженнями. Він був одним із перших вчених, котрий зробив оригінальні висновки та рекомендації в галузі розвитку теоретичного джерелознавства, розробив критичні прийоми роботи з конкретними видами джерел.

В'ячеслав Ілліч Стрельський був і залишається знаковою постаттю історичної науки другої половини XX ст. Наукові розробки вченого мають важливе значення для розвитку джерелознавчої науки та спеціальних історичних дисциплін. Вони цінні та актуальні і сьогодні.

1. *Стрельский В.* Теория и методика источниковедения истории СССР: Уч. пос. – К., 1968.; *Його ж.* Теория и методика источниковедения истории СССР: Уч. пос. – К., 1976.
2. *Войцехівська І.* Кафедра архівознавства та спеціальних галузей історичної науки Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка // Укр. архівна енциклопедія. Д-М. Робочий зошит. – К., 2006. – С. 237.
3. Там само. – С. 238.
4. Архів Київського університету (далі – АКУ). – Оп. 4-л. – Спр. 52. – Арк. 19–21.
5. Державний архів м. Києва (далі – ДАК). – Ф. Р-1246. – Оп. 13. – Спр. 31. – Арк. 1.
6. Там само. – Спр. 62. – Арк. 1–2.
7. *Стрельський В.І.* Російський соціально-економічний статистичний матеріал періоду імперіалізму як історичне джерело // Наук. зап. Київ. держ. ун-т. – К., 1954. – Т. XIII. – Вип. X. Зб. іст. фак-ту. – № 5. – С. 107–128.
8. *Його ж.* Описи російських географічних подорожей та експедицій періоду імперіалізму як історичне джерело // Наук. зап. Київ. держ. ун-т. – К., 1956. – Т. XV. – Вип. VI. Зб. іст.-філос. фак-ту. – № 7. – С. 117–127.
9. *Його ж.* Джерелознавство історії СРСР: Період імперіалізму. – К., 1958.
10. *Яковлев С.* Захист докторських дисертацій // Український історичний журнал (далі – УІЖ). – 1963. – № 4. – С. 159.
11. ДАК. – Ф. Р-1246. – Оп. 14. – Спр. 1357. – Арк. 1.
12. АКУ. – Оп. 4-л. – Спр. 52. – Арк. 50.
13. *Стрельський В.І.* Образотворчий матеріал як історичне джерело // Вісн. Київ. держ. ун-ту. Серія історії та права. – К., 1967. – № 8. – С. 95–100; *Його ж.* Факт и обобщение в жизнеутверждающей ленинской методологии исторической науки // О ленинской методологии в работе над историческими источниками. – К., 1970. – С. 3–29.
14. Архівознавство // Рад. енцикл. історії України. – К., 1969. – Т. I. – С. 88; Генеалогія // Там само. – С. 408; Геральдика // Там само. – С. 412; Герб // Там само. – С. 413; Герб державний // Там само. – С. 413–414; Джерела історичні // Там само. – К., 1970. – Т. 2. – С. 17; Джерелознавство // Там само. – С. 17–18; Дипломатика // Там само. – С. 24; Допоміжні історичні дисципліни // Там само. – С. 72; «Записка грецького топарха» // Там само. – С. 182; Історична географія // Там само. – С. 268–269.
15. *Стрельский В.* Теория и методика источниковедения истории СССР: Уч. пос. – К., 1968.
16. *Його ж.* Нова праця з історії українського народу // Комуніст України. – 1966. – № 7. – С. 85–88; *Його ж.* Узагальнююча праця з історії Української РСР // Там само. – 1969. – № 3. – С. 87–95.
17. *Його ж.* Методика підготовки курсових і дипломних робіт з суспільних наук. – К., 1961. – С. 3.
18. Там само. – С. 4.
19. *Його ж.* Основы научно-исследовательской работы студентов. – К., 1981.
20. *Його ж.* Методика підготовки ...
21. *Його ж.* Методические указания к подготовке дипломных работ по отечественной

- и всеобщей истории для студентов исторического факультета. – К., 1981.
22. *Його жс.* Основы научно-исследовательской работы студентов... – С. 32.
23. Там само. – С. 37.
24. Там само. – С. 42.
25. Там само. – С. 60.
26. Там само. – С. 89.
27. Там само. – С. 97.
28. Державні архіви Української РСР: Короткий довідник / Відп. ред. О. Мітюков. – К., 1972.
29. ДАК. – Ф. Р–1246. – Оп. 13. – Спр. 31. – Арк. 9.
30. *Сургай Т., Табачник Д.* Кафедра архивоведения и специальных исторических дисциплин Киевского государственного университета // Археографический ежегодник за 1983 год. – М., 1985. – С. 174–177.
31. Український народ у Вітчизняній війні 1812 року: Зб. док-в. – К., 1948.
32. *Лавров П., Марченко М.* Вітчизняна історія в Київському університеті за 125 років // УІЖ. – 1959. – № 5. – С. 127–136.
33. АКУ. – Оп. 4–л. – Спр. 52. – Арк. 69
34. Там само. – Арк. 24.
35. Київська звітно-виборча конференція // Культура і життя. – 1974, 28 березня; *Мірошник Г.* Неоціненне надбання народу: із VI конференції міської організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури // Вечірній Київ. – 1979, 19 квітня; *Давиденко Я.* Виховування патріотів: З пленуму правління Київської міської організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури // Там само. – 1979, 27 жовтня.
36. АКУ. – Арк. 75–76.
37. Там само. – Арк. 51.
38. Там само. – Арк. 54.
39. *Долинський О., Іваненко А.* Вшанування професора В. Стрельського з нагоди його 70-річчя і 50-річчя науково-педагогічної діяльності // УІЖ. – 1980. – № 12. – С. 145–146.
40. Про нагородження Почесною грамотою працівників Київського ордена Леніна державного університету ім. Т. Шевченка: Наказ по Міністерству вищої і середньої спеціальної освіти СРСР, 24 вересня 1959 р., № 212 // За радянські кадри. – 1959, 7 жовтня.
41. Про нагородження орденами і медалями СРСР трудящих міста Києва: Указ Президії Верховної Ради СРСР, 22 липня 1982 р. // Вечірній Київ. – 1982, 27 липня.

Viktoriiia Patyk

**SCIENTIFIC AND TEACHING ACTIVITIES OF VYACHESLAV
STRELSKIY IN KIEV UNIVERSITY.**

This article is about work of Vyacheslav Strelskiy in Kyiv Taras Shevchenko university. There is an analysis of scientific and research, teaching and methodical, educational and social activities of scientist when he worked as the head of the department of archival studies.

ГЕНЕАЛОГІЯ